

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-422/20-1

Sprawa C-422/20

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

8 września 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Oberlandesgericht Köln (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

28 sierpnia 2020 r.

Uczestnik postępowania i strona wnosząca odwołanie:

RK

Wnioskodawca i druga strona postępowania odwoławczego:

CR

[...]

OBERLANDESGERICHT KÖLN (WYŻSZY SĄD KRAJOWY W KOLONII)

POSTANOWIENIE

W sprawie spadkowej

odnośnie do spadku po obywatelu niemieckim [...], zmarłym w dniu 9 marca 2017 r., mającym ostatnio miejsce zwykłego pobytu w Manilvi, w prowincji Malaga, Hiszpania, [...],

w której uczestnikami są:

1. Pani CR, [...],

wnioskodawczyni i druga strona postępowania odwoławczego,

[...]

2. Pan RK, [...],

uczestnik postępowania i strona wnosząca odwołanie,

[...]

druga izba cywilna Oberlandesgericht Köln (wyższego sądu krajowego w Kolonii)

[...] **[Or. 2]**

p o s t a n o w i ł a:

I.

[...]

II.

Na podstawie art. 267 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) w brzmieniu z dnia 7 czerwca 2016 r. (Dz.U. 2016, C 202, s. 164) przedstawić Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej (ETS) następujące pytania prejudycjalne dotyczące wykładni prawa wspólnotowego:

1.

Czy w celu stwierdzenia przez sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę, braku swojej jurysdykcji zgodnie z art. 7 lit. a) rozporządzenia [Parlamentu Europejskiego i Rady] (UE) nr 650/2012 [w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 650/2012”), sąd ten musi wyraźnie stwierdzić, że nie ma jurysdykcji, czy też wystarczy oświadczenie o charakterze dorozumianym, jeżeli z jego wykładni wynika, że sąd ten uznał się za niewłaściwy?

2.

Czy sąd państwa członkowskiego, którego jurysdykcja ma wynikać ze stwierdzenia braku swojej jurysdykcji przez sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę w innym państwie członkowskim, jest uprawniony do badania, czy zostały spełnione przesłanki wydania orzeczenia przez sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę zgodnie z art. 6 lit. a) i art. 7 lit. a)

rozporządzenia nr 650/2012? W jakim stopniu wiążące jest orzeczenie sądu, do którego wcześniej wniesiono sprawę? W szczególności: **[Or. 3]**

a)

Czy sąd państwa członkowskiego, którego jurysdykcja ma wynikać ze stwierdzenia braku swojej jurysdykcji przez sąd innego państwa członkowskiego, do którego wcześniej wniesiono sprawę, jest uprawniony do badania, czy spadkodawca dokonał skutecznego wyboru prawa państwa członkowskiego zgodnie z art. 22 rozporządzenia nr 650/2012?

b)

Czy sąd państwa członkowskiego, którego jurysdykcja ma wynikać ze stwierdzenia braku swojej jurysdykcji przez sąd innego państwa członkowskiego, do którego najpierw wniesiono sprawę, jest uprawniony do badania, czy do sądu, do którego wcześniej wniesiono sprawę, został złożony wniosek jednej ze stron postępowania o stwierdzenie braku jurysdykcji na podstawie art. 6 lit. a) rozporządzenia nr 650/2012?

c)

Czy sąd państwa członkowskiego, którego jurysdykcja ma wynikać ze stwierdzenia braku swojej jurysdykcji przez sąd innego państwa członkowskiego, do którego najpierw wniesiono sprawę, jest uprawniony do badania, czy sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę, słusznie uznał, że sądy państwa członkowskiego, którego prawo zostało wybrane, mają lepsze możliwości orzekania w danej sprawie spadkowej?

3.

Czy art. 6 lit. a) i art. 7 lit. a) rozporządzenia nr 650/2012, które wymagają dokonania wyboru prawa „zgodnie z art. 22”, mają zastosowanie również wtedy, gdy spadkodawca nie dokonał wyraźnego lub dorozumianego wyboru prawa w rozrządzeniu testamentowym dokonanym przed dniem 17 sierpnia 2015 r., wobec czego prawo właściwe dla dziedziczenia może wynikać jedynie z art. 83 ust. 4 rozporządzenia nr 650/2012? **[Or. 4]**

Uzasadnienie:

I.

- 1 We wcześniejszym postępowaniu [...] uczestnik wskazany w pkt 1 sentencji postanowienia, małżonka spadkodawcy, złożyła do Amtsgericht Düren (sądu rejonowego w Düren) wniosek w formie aktu notarialnego z dnia 23 marca 2017 r. na podstawie testamentu z dnia 14 czerwca 1990 r. o stwierdzenie nabycia spadku przez jedyne spadkobiercę i o europejskie poświadczenie spadkowe

[...]. Przedstawiony testament został napisany odręcznie w języku niemieckim i ma następujące brzmienie [...]:

2 „*Testament małżonków*
[...]

Na podstawie tego testamentu małżonkowie powołują się [...] wzajemnie do całości spadku po sobie.

Tittling, dnia 14 czerwca 1990 r.

*-podpis męża
-podpis żony”-*

3 Uczestnik wskazany w pkt 2 sentencji postanowienia, brat spadkodawcy, sprzeciwił się temu wnioskowi; [...]

4 Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2017 r. sędzia ds. spadkowych Amtsgericht Düren (sądu rejonowego w Düren) uznał, że fakty wymagane do wydania wnioskowanego stwierdzenia nabycia spadku zostały ustalone. [...] **[Or. 5]**

5 W odpowiedzi na zażalenie uczestnika wskazanego w pkt 2 sentencji postanowienia izba orzekająca postanowieniem z dnia 4 lipca 2018 r. [...] stwierdziła brak jurysdykcji Amtsgericht Düren (sądu rejonowego w Düren) [...]. W uzasadnieniu izba orzekająca wskazała:

6 „[...] Zgodnie z art. 15 rozporządzenia nr 650/2012 należy uznać, iż Amtsgericht (sąd rejonowy) nie ma jurysdykcji, ponieważ niemieckie sądy spadkowe nie posiadają jurysdykcji międzynarodowej w odniesieniu do niniejszego postępowania w sprawie stwierdzenia nabycia spadku. [...].

7 *Jurysdykcja międzynarodowa niemieckich sądów spadkowych nie może opierać się na § 105 w związku z § 343 ust. 2 i 3 FamFG (ustawy o postępowaniu w sprawach rodzinnych). Odpowiedni przepis, który dotyczy właściwości miejscowej, nie jest zgodny z art. 4 rozporządzenia nr 650/2012, ponieważ uregulowana w tym rozporządzeniu jurysdykcja międzynarodowa odnosi się - również - do krajowych poświadczeń spadkowych, takich jak stwierdzenie nabycia spadku zgodnie z prawem niemieckim.*

8 *W wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 czerwca 2018 r. - C 20/17 [...], zapadłym po wydaniu przez Amtsgericht (sąd rejonowy) zaskarżonego orzeczenia, stwierdzono, że:*

»Wykładnia art. 4 rzeczonego rozporządzenia, zgodnie z którą przepis ten określa jurysdykcję międzynarodową sądów państw członkowskich w odniesieniu do postępowań mających za przedmiot wydawanie krajowych poświadczeń spadkowych, zmierza do realizacji tego celu w interesie zapewnienia należytego działania wymiaru sprawiedliwości w Unii, ograniczając ryzyko równoległych

postępowań toczących się przed sądami różnych państw członkowskich oraz ryzyko mogących z takich postępowań wyniknąć sprzecznych rezultatów. Realizacja celów, do których osiągnięcia dąży rozporządzenie nr 650/2012, byłaby natomiast utrudniona, gdyby w sytuacji takiej jak sytuacja stanowiąca tło sporu stanowiącego przedmiot postępowania głównego przepisy rozdziału II tego rozporządzenia, a w szczególności jego art. 4, należało interpretować w ten sposób, że nie określa on jurysdykcji międzynarodowej sądów państw członkowskich w odniesieniu do postępowań mających za przedmiot wydawanie krajowych poświadczeń spadkowych».

- 9 *Orzeczenie Trybunału zostało co prawda wydane w sprawie, w której rozpatrywana była jurysdykcja międzynarodowa [Amtsgericht Schöneberg (sądu rejonowego w Schöneberg)] na podstawie § 105 w związku z § 343 ust. 3 FamFG. Jednakże zgodnie z zasadami przywołanymi przez Trybunał art. 4 rozporządzenia nr 650/2012 stoi również na przeszkodzie jurysdykcji międzynarodowej sądów niemieckich na podstawie § 105 w związku z § 343 ust. 2 FamFG. [...] Przepis ten odnosi się bowiem do ostatniego miejsca zwykłego pobytu w kraju, podczas gdy art. 4 rozporządzenia nr 650/2012 odnosi się do miejsca zwykłego pobytu w chwili śmierci. Ryzyko równoległych postępowań toczących się przed sądami różnych państw członkowskich wynika w takim samym stopniu z powiązania jurysdykcji międzynarodowej z ostatnim miejscem zwykłego [Or. 6] pobytu w kraju, jak i z powiązania go z przesłankami określonymi w § 343 ust. 3 FamFG.*
- 10 *Zgodnie z art. 4 rozporządzenia nr 650/2012 sądy państwa członkowskiego, w którym zmarły miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci, mają jurysdykcję do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku. Na podstawie informacji przekazanych przez wnioskodawczynię ostatnie miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy nie znajdowało się w Niemczech, lecz w Hiszpanii. Wynika to z faktu, że w roku 2015 przebywał on w Niemczech tylko przez kilka tygodni w celu leczenia, a resztę czasu spędził w Hiszpanii, gdzie małżonkowie mieli nieruchomość”.*
- 11 *W konsekwencji uczestnik wskazany w pkt 1 sentencji niniejszego postanowienia uzyskał postanowienie sądu nr 3 w Esteponie (Hiszpania) z dnia 29 kwietnia 2019 r. [...]. W niemieckim tłumaczeniu tego postanowienia stwierdza się między innymi:*
- 12 *„[...]*
- Na wniosek zainteresowanej strony zarządzam odstąpienie od wydawania orzeczenia w niniejszym postępowaniu z tego względu, że sądy państwa niemieckiego mają lepsze możliwości orzekania co do tego spadku oraz ze względu na okoliczności praktyczne, takie jak miejsce zwykłego zamieszkania strony w sprawie oraz położenie istotnej części spadku”.*
- 13 *W piśmie sporządzonym przez notariusza w dniu 29 sierpnia 2019 r. uczestnik wskazany w pkt 1 sentencji postanowienia zwrócił się do Amtsgericht Düren*

(sądu rejonowego w Düren) o wydanie stwierdzenia nabycia spadku przez jedyne spadkobiercę i wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego, ponownie przedkładając wniosek w formie aktu notarialnego z dnia 23 marca 2017 r. [...]. Uczestnik ten przedłożył następnie także wyżej wymienione postanowienie sądu hiszpańskiego. Uczestnik wskazany w pkt 2 sentencji postanowienia ponownie sprzeciwił się temu wnioskowi [...].

- 14 W postanowieniu z dnia 19 lutego 2020 r. Amtsgericht Düren (sąd rejonowy w Düren) [...] stwierdził, że Amtsgericht Düren (sąd rejonowy w Düren) ma jurysdykcję w sprawie na podstawie orzeczenia hiszpańskiego [Or. 7] sądu pierwszej instancji wydanego zgodnie z art. 6 lit. a) rozporządzenia nr 650/2012. Uczestnik wskazany w pkt 2 sentencji postanowienia wniósł zażalenie na to postanowienie [...].

II.

- 15 Zgodnie z art. 267 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) należy, zawieszając postępowanie odwoławcze, zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Decyzja w sprawie zażalenia zależy od odpowiedzi na postawione pytania. Odpowiedzi te nie są oczywiste, a kwestie nie zostały do tej pory rozstrzygnięte.
- 16 [...] W stosunkach między Hiszpanią a Niemcami jurysdykcja międzynarodowa sądów spadkowych jest regulowana przez rozporządzenie nr 650/2012. Ze względu na to, że spadkodawca miał przed swoją śmiercią w dniu 9 marca 2017 r. ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Hiszpanii, to sądy w Hiszpanii, a nie w Niemczech, mają jurysdykcję międzynarodową do orzekania co do ogółu spraw dotyczących spadku zgodnie z art. 4 rozporządzenia nr 650/2012 [...]. Jurysdykcja międzynarodowa niemieckiego sądu spadkowego [...], do którego wniesiono sprawę, zależy zatem od tego, czy wydane w niniejszej sprawie spadkowej późniejsze orzeczenie hiszpańskiego sądu z dnia 29 kwietnia 2019 r. stanowi skuteczne stwierdzenie braku jurysdykcji w rozumieniu art. 7 lit. a) w związku z art. 6 lit. a) rozporządzenia nr 650/2012.
- 17 1. Jak wynika z brzmienia art. 7 lit. a) rozporządzenia nr 650/2012: „[s]ądy [Or. 8] państwa członkowskiego, którego prawo wybrał zmarły zgodnie z art. 22, mają jurysdykcję do orzekania w sprawie spadkowej, jeżeli: a) sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę, stwierdził brak swojej jurysdykcji w tej samej sprawie zgodnie z art. 6”, przepis ten zakłada wybór prawa zgodnie z art. 22 rozporządzenia nr 650/2012 oraz stwierdzenie braku jurysdykcji przez sąd, do którego wcześniej zwrócono się w tej samej sprawie. Hiszpański sąd nr 3 w Esteponie nie uznał się wyraźnie za niewłaściwy. Sąd hiszpański w swoim postanowieniu z dnia 29 kwietnia 2019 r. [...] zdecydował raczej „odstąpić od wydawania orzeczenia w niniejszym postępowaniu” ([...] „*abstenerme de conocer, ..., de las presentes actuaciones*” [...]). Powstaje zatem pytanie, czy dla uzasadnienia jurysdykcji międzynarodowej państwa członkowskiego zgodnie

z art. 7 rozporządzenia nr 650/2012 konieczne jest, aby sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę, wyraźnie (dosłownie) oświadczył, że nie ma jurysdykcji, czy też wystarczy, by z wykładni orzeczenia tego sądu dokonanej przez sąd, do którego później wniesiono sprawę, wynikało, że sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę, zamierzał stwierdzić brak swojej jurysdykcji.

- 18 2. Następnie powstaje pytanie, czy sąd państwa członkowskiego, którego jurysdykcja ma wynikać z art. 7 lit. a) rozporządzenia nr 650/2012, może nadal w zakresie własnej jurysdykcji badać stwierdzenie braku jurysdykcji sądu, do którego wcześniej wniesiono sprawę i do jakich kwestii wstępnych może odnieść się przy tym badaniu, czy też – ewentualnie w jakim zakresie – orzeczenie sądu, do którego wcześniej wniesiono sprawę, ma skutek wiążący.
- 19 Dotyczy to kwestii, czy – zgodnie z przesłankami art. 6 i 7 rozporządzenia nr 650/2012 – spadkodawca dokonał wyboru prawa zgodnie z art. 22 tego rozporządzenia, czy jedna ze stron postępowania złożyła do sądu, do którego wcześniej wniesiono sprawę, wniosek o stwierdzenie braku jurysdykcji zgodnie z art. 6 lit. a) rozporządzenia nr 650/2012 oraz czy sąd, do którego wcześniej wniesiono sprawę, słusznie przyjął, że sądy państwa członkowskiego wybranego prawa mają lepsze możliwości orzekania w sprawie spadkowej [art. 6 lit. a) rozporządzenia nr 650/2012]. **[Or. 9]**
- 20 3. Następnie powstaje pytanie, czy art. 6 lit. a) i art. 7 lit. a) europejskiego rozporządzenia spadkowego mają zastosowanie również w szerszym zakresie niż wynika to z ich brzmienia, to znaczy, gdy spadkodawca nie dokona wyraźnego lub dorozumianego wyboru prawa (art. 22 lub art. 83 ust. 2 rozporządzenia nr 650/2012), lecz właściwe prawo państwa członkowskiego wynika z art. 83 ust. 4 rozporządzenia nr 650/2012.

[...]